

Budsjettnemnda for jordbruket
10.04.2001

Utredning nr. 2

Referansebruksberegninger 2001

INNHold	Side
1 INNLEDNING	5
2 ÅRETS REFERANSEBRUKSBEREGNINGER	6
3 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKSBEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE	8
3.1 Bygd på driftsgranskingene	8
3.2 Tilskuddsberegning	8
3.3 Registrert arbeid og kapital	8
3.4 Gjeldsandeler	8
3.5 Leid arbeid / arbeidsgiveravgift	9
4 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK	10
4.1 Generelt	10
4.2 Arbeidsforbruk	10
4.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og potet	10
4.4 Avlingsnivået for øvrige vekster	11
4.5 Verdiendring på buskap og varelager	12
5 PRODUKTIVITETSENDRINGER	13
5.1 Beregningsmetode og forutsetninger	13
5.2 Beregning av produktivitetsutviklingen for de enkelte referansebruk 1999- 2001	13
6 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE	19
6.1 Korn	19
6.2 Poteter	19
6.3 Melkeprisen	19
6.4 Kjøtt	19
6.5 Ull	20
6.6 Annet	20

7	TILSKUDD	21
7.1	Pristilskudd	21
7.1.1	Grunntilskudd	21
7.1.2	Distriktstilskudd melk	21
7.1.3	Distriktstilskudd kjøtt	22
7.2	Driftstilskudd pr bruk	23
7.3	Produksjonstilskudd pr dyr	23
7.4	Refusjon av avløserutgifter for ferie og fritid	24
7.5	Refusjon av avløserutgifter ved sykdom m.v.	24
7.6	Areal - og kulturlandskapstilskudd	25
7.7	Tilskudd til unge bønder	27
7.8	Tilskudd til dyr på utmarksbeite	27
7.9	Bunnfradrag	27
8	FRAMREGNINGSGRUNNLAG	28
8.1	Oversikt	28
8.2	Årgangsindekser	30
8.3	Leid arbeid	30
8.4	Tilskudd	31
9	BEREGNINGSGRUNDLAG	32
9.1	Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk	32
9.2	Sammenligning av resultatene i referansebrukssystemet med resultatene fra normaliserte regnskaper	39

1 INNLEDNING

Med dette legger Budsjettnemnda for jordbruket fram sin utredning om beregninger for referansebrukene for årene 1999 - 2001. Referansebruksberegningene som legges fram i denne utredningen, er beregninger på bruksnivå for ulike produksjoner, bruksstørrelser og områder. Hensikten med beregningene er som tidligere bl.a. å vise inntektsutviklingen og å beregne virkninger av endringer som følge av jordbruksoppgjørene. Referansebruksberegningene er en del av grunnlagsmaterialet til jordbruksforhandlingene.

Årets referansebruksberegninger representerer et klart brudd i forhold til tidligere års beregninger. Fra årets sesong bygger beregningene på driftsgranskningene med registrerte tall. Materialet er først gruppert etter produksjoner. Deretter er det oppdelt etter distrikt og struktur. Ingen av årets referansebruk er direkte sammenlignbare med tidligere referansebruk.

Om bakgrunnen for årets omlegging siterer vi fra St.meld.nr. 19 (1999-2000) «Om norsk landbruk og matproduksjon» der det står følgende:

«Referansebrukssystemet erstattet etter St.prp. nr. 8 (1992-93) det tidligere modellbrukssystemet. Referansebrukene gir grunnlag for å vurdere effektene av virkemiddelbruken innenfor jordbruket for ulike bruksgrupper, distrikter og produksjoner. Til tross for de forenklingene dette medførte, benyttes det i dag betydelige ressurser på å omarbeide deler av og supplere driftsgranskingsmaterialet. Det er også betydelig usikkerhet knyttet til normeringen av arbeid og kapital som skjer ved utarbeidelsen av referansebrukene i dag. For å forenkle systemet ytterligere og i større grad å analysere forskjeller i inntektene innenfor og mellom produksjoner og regioner, foreslås det at man nytter grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte uten normering av arbeid og kapital. En viktig forbedring med en slik omlegging vil være at man sikrer et større datatilfang bak tallmaterialet.»

Fra i år er altså referansebruksberegningene lagt om i tråd med St.meld.nr. 19 (1999-2000). Det er nå nyttet grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet mest mulig direkte, uten normering av arbeid eller kapital. En viktig målsetting med omleggingen har vært å begrense ressursene som brukes til referansebruksberegningene.

2 Årets referansebruksberegninger

Beregningene som presenteres i denne publikasjonen omfatter 25 referansebruk presentert i de to tabellene 1 og 2 nedenfor.

Budsjettnemnda har valgt en gruppering i nye referansebruk med hovedinndeling etter produksjoner (tabell 1) og en videre inndeling etter geografi og struktur av de tre driftsformene som har flest deltakerbruk i driftsgranskingene (tabell 2).

Tabell 1. Oversikt over referansebrukene. Produksjoner

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Område	Antall bruk i 1999
1	Melk og storfeslakt 14,7 årskyr	Landet	444
2	Korn. 271 dekar korn ¹	Landet	93
3	Sau. 103 vinterföra sauer	Landet	78
4	Melkeproduksjon geit. 75,5 årsgeiter	Landet	26
5	Svin og korn. 28,0 avlssvin + 256 dekar korn ¹	Landet	41
6	Egg og korn. 2100 høner + 175 dekar korn	Landet	13
7	Poteter og korn. 86 daa poteter + 284 daa korn	Landet	17
8	Storfeslakt/ammeku. 14 ammekyr	Landet	13
9	Frukt/bær og sau/geit. 37 daa frukt + 16 v.f.sauer	Landet	18

¹ Sum areal med bygg, havre og hvete

Tabell 2. Oversikt over referansebrukene. Region og struktur

Ref.bruk nr.	Produksjon og omfang	Område	Antall bruk i 1999
10	Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4)	Landet	273
11	Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4)	Landet	171
12	Melk og storfeslakt 17,8 årskyr	Østlandets flatbygder	50
13	Melk og storfeslakt 13,8 årskyr	Østlandets andre bygder	68
14	Melk og storfeslakt 22,5 årskyr	Agder og Rogaland, Jæren	25
15	Melk og storfeslakt 12,9 årskyr	Agder og Rogaland andre bygder	43
16	Melk og storfeslakt 13,1 årskyr	Vestlandet	81
17	Melk og storfeslakt 14,1 årskyr	Trøndelag flatbygder	42
18	Melk og storfeslakt 15,2 årskyr	Trøndelag andre bygder	62
19	Melk og storfeslakt 13,3 årskyr	Nord-Norge	73
20	Korn. <400 dekar korn (222 dekar)	Østlandet	67
21	Korn. >400 dekar korn (522 dekar)	Østlandet	17
22	Korn og korn/svin (250 daa + 18 avlsg)	Trøndelag	20
23	Sau (de 25 største brukene) 166 v.f.sau	Landet	25
24	Sau. 75 vinterföra sauer	Vestlandet	19
25	Sau. 106 vinterföra sauer	Nord-Norge	20

Årets beregninger er basert på regnskapsmateriale fra 1999. Basisåret i beregningene er 1999, og disse tallene er som regel regnet fram til 2000 etter registrert prisutvikling i totalkalkylen for tilsvarende poster. Framregningen til 2001 er tilsvarende basert på budsjetterte priser i totalkalkylen. Alle mengder er holdt konstante i framregningsperioden og uttrykker dermed utviklingen for produsenter med uendret produksjonsomfang i framregningsperioden. Framregning er også gjort for å ha et oppdatert grunnlag for å beregne utslag når produksjonsendringer er inkludert.

Det har vært et ønske at en størst mulig andel av driftsgranskingsmaterialet skulle kunne inngå i et nytt system, for å få et mest mulig stabilt materiale. Det har videre vært et mål at de nye gruppene bygde på et større antall faktiske bruk enn det som har vært vanlig tidligere. For å få flere viktige produksjoner representert, har en akseptert at enkelte referansebruk tas med selv om de bygger på relativt få driftsgranskingsbruk.

Den nye referansebruksinndelingen er naturligvis preget av hva som er mulig ut fra grunnlagsmaterialet. Ved inndelingen er det lagt mest vekt på produksjoner (tabell 1). Det kan være vanskelig å skille mellom effekter som skyldes geografi og effekter som skyldes struktur når driftsgranskingsbrukene deles videre inn etter geografi og i størrelsesgrupper. Samtidig er det slik at utslagene av tiltak på ulike driftsstørrelser er den effekten som forhandlingspartene selv enklest kan regne på ved hjelp av kalkyler. Ut fra dette er geografi prioritert framfor struktur ved den videre inndelingen av produksjoner i nye referansebruk (tabell 2).

3 PRINSIPPER FOR REFERANSEBRUKSBEREGNINGER BASERT PÅ DRIFTSGRANSKINGENE

3.1 Bygd på driftsgranskingene

Budsjettnemnda har lagt vekt på å benytte driftsgranskingsresultatene direkte så langt som mulig, men har likevel funnet det hensiktsmessig å normere kornavlinger og potetavlinger når arealet har et visst omfang (se avsnitt 4.3)

3.2 Tilskuddsberegning

Når vi nå begynner å regne gjennomsnittlige tilskudd for grupper av bruk i driftsgranskingene, vil ingen av typebrukene som inngår, faktisk ha hatt disse gjennomsnittstilskuddene. Det at en har ulike satser avhengig av produksjonsomfang, bidrar også til å vanskeliggjøre sammenhengene.

For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regnet fram med sats*endringene* som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen.

3.3 Registrert arbeid og kapital

Driftsgranskingene viser registrerte størrelser for arbeid og kapital. Kapitalgodtgjøringen i driftsgranskingene er annerledes enn i totalalkylen.

I driftsgranskingene er kapitalen verdsatt- og avskrivningene kalkulert ut fra prinsippet om historisk kostnad. Dette samsvarer med hovedprinsippet i norsk regnskapslovgivning og praksis, og brukes også i skatteregnskap og finansregnskap. Kostnaden på anskaffelsestidspunktet aktiveres i driftsregnskapet med registrerte nominelle kroner og utgjør avskrivningsgrunnlaget. Det betyr at balansen ikke justeres for endringene som ellers skjer i pengeverdiene over tid. Spesielt i perioder med høy inflasjon, og spesielt for eiendeler med lang levetid, vil en med historisk kost få relativt lave verdifastsettelse i balansen. I driftsgranskingene brukes det lineær avskrivning over den enkelte eiendels forventede levetid.

Totalalkylen for jordbruket er basert på en prisnivåjustert modell for verdsetting av kapital. Kapitalslitet (avskrivningene) blir da beregnet etter saldoprinsippet og med prisjustering i henhold til konsumprisindeksen. Det er aktuelt å gå over til prisnivåjustering også for driftsgranskingene som ledd i en tilpasning til praksis i andre europeiske land. Formelt er det verdsetting etter gjenanskaffelsesverdi som er prinsippet for driftsstatistikkene i EU-landene.

Avskrivningene i referansebruksberegningene må forventes å bli lavere enn om en la samme prinsipp som i totalalkylen til grunn.

3.4 Gjeldsandeler

Jordbrukets andel av gjeldsrenter og kår er beregnet som jordbrukets andel av brukets totale eiendeler. I totale eiendeler inngår eiendeler knyttet til andre næringer enn jordbruk og private eiendeler. En har da regnet eiendeler som gjennomsnittet av inngående balanse og utgående balanse i regnskapsåret. Det er driftsgranskingenes registrerte tall basert på historisk kost som er lagt til grunn både for eiendeler i jordbruket og for eiendeler totalt.

3.5 Leid arbeid / arbeidsgiveravgift

I referansebruksberegningene er sosiale avgifter (arbeidsgiveravgift) en del av posten «leid arbeid». Denne posten er spesifisert under kostnader, men legges til igjen før utregning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk». Ved vurdering av vederlaget er altså leid arbeid og arbeidsgiveravgift behandlet etter samme prinsipp som i totalkalkylen, slik at det ikke skilles mellom leid arbeid og familiens arbeid ved beregning av inntektsnivået.

4 FRA DRIFTSGRANSKINGSBRUK TIL REFERANSEBRUK

4.1 Generelt

Alle referansebrukene framkommer i utgangspunktet som uveide gjennomsnitt av de driftsgranskingsbrukene som er tatt med i det aktuelle referansebruket. Referansebruksberegningene begrenser seg til jordbruksdelen av driftsgranskningene, det vil si at andre næringer og privatøkonomi ikke er behandlet.

Driftsgranskningene har, med unntak for arbeidstimer, ikke mengdeopplysninger på kostnadssiden. Oppsplittingen er på noen områder også mindre spesifisert enn tidligere, bl.a. ved at kraftfôr er samlet på en post.

4.2 Arbeidsforbruk

Antall årsverk på hvert referansebruk er beregnet ut fra uveide gjennomsnittlige registrerte arbeidsforbruk på de driftsgranskingsbrukene som inngår. Det regnes 1875 timer i et årsverk.

4.3 Normalisering av avlingsnivået for korn og potet

Avlingsnivået for korn og poteter slår mer direkte ut på inntekten enn det avlingsnivået for førvekstene vanligvis gjør. Korn og poteter vil også normalt være utsatt for større avlingsvariasjon fra år til år enn grovførvekstene. Kornavlingene på referansebrukene er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over 10 år. På grunn av at dataene er lagret på annen måte i årene før 1991, er det i år av arbeidsmessige grunner regnet gjennomsnitt over 9 år. Også potetavlingen på referansebruk 7 er normalisert ved å regne et rent aritmetisk gjennomsnitt over 10 år (9 år i årets beregninger).

Tabell 3. Beregnet normalårsavling for poteter på referansebruk 7 i 1999. Kg/daa

Ref. bruk	Område	1999
7	Landet	2426

I tabellen under er de beregnede normalårsavlingene for korn for 1999 stilt opp. Avlingene er ikke normalisert når arealet for det enkelte kornslag er mindre enn 5 dekar, og avlingene er bare normalisert for kornslagene bygg, havre og hvete. Enkelte referansebruk som har litt mer enn 5 dekar ett eller få år på 90-tallet, er ikke normalisert.

Tabell 4. Beregnet normalårsavling pr daa for korn i 1999 på de enkelte referansebruk. Kg korn med 15 prosent vann

Ref. Bruk	Bygg	Havre	Hvete
	1999	1999	1999
1	330		
2	379	393	440
5	363	405	474
6	382	415	484
7	435	393	473
11	338		
12	365	338	407
13	335		
14	354		
17	285		
18	346		
20	379	386	441
21	406	413	441
22	312	352	

4.4 Avlingsnivået for øvrige vekster

For øvrige vekster benyttes de registrerte avlingstallene i driftsgranskingene direkte.

Oljevekster og frukt er vekster med stor avlingsvariasjon mellom år. Det er ikke registrert avling eller pris i driftsgranskingene, og det er dermed ikke noe grunnlag for å normalisere disse avlingene på referansebrukene.

Spesielt for referansebruk 9 der frukt utgjør en vesentlig del av produksjonsinntekten, betyr regnskapsårets avlingsnivå mye.

Epleavlingene var i 1999 26 % lavere enn middelet for de fire siste årene. For pærer var avlingene 23 % under middelet, og for plommer 13 % lavere. For moreller var avlingene 9 % høyere enn middelet. Dette skyldes i hovedsak at nye og mer moderne plantinger etter hvert kommer i full produksjon. Vederlag til arbeid og egenkapital pr bruk var i 1999 4 % lavere enn middelet for de fire siste årene. Pr årsverk var vederlag til arbeid og egenkapital på middelnivå (tallene i dette avsnittet er hentet fra bruk på Vestlandet med stor grad av overlapping til situasjonen for referansebruk 9).

4.5 Verdiendring på buskap og varelager

Mengdeøkning på buskap og varelager føres i prinsippet som inntekt, men pga. at en holder alle mengder på referansebrukene konstant i framregningsperioden, får en ikke inn mengdeendringer i status. Eventuelle mengdeendringer tas derfor ut som salg i framregningsperioden.

Det regnes ikke rente på varelager.

5 PRODUKTIVITETSENDRINGER

5.1 Beregningsmetode og forutsetninger

Siden volumet av alle faktorer låses fast i framregningsperioden er det gjort separate beregninger over endringer i produktivitet.

Avlingsproduktiviteten for korn og poteter regnes inn i framregningsårene med de samme regresjonskoeffisienter som i normaliserte regnskaper i Totalkalkylen.

Begrunnelsen for å ikke regne avlingsproduktivitet for grovfôr i Totalkalkylen er at avlingsregistreringene er usikre. Det er heller ikke regnet avlingsproduktivitet for grovfôr i referansebruksberegningene.

For arbeidsproduktivitetsberegningene har en lagt endringer i registrert arbeidsforbruk til grunn. En har i år benyttet samme årlige produktivetsforbedring som en for to år siden fant ved å studere utviklingen i arbeidsforbruket på bruk i driftsgranskingsmaterialet for grupper av bruk. Årlig prosentvis endring i arbeidsforbruket ble da beregnet til:

Tabell 5. Årlig prosentvis endring i arbeidsforbruket

Melkeproduksjon	-0,70%
Kornproduksjon	-4,28%
Kombinert svineproduksjon og korn, sauehold, geitehold, eggproduksjon, potetproduksjon og annen produksjon	-0,28%

5.2 Beregning av produktivetsutviklingen for de enkelte referansebruk 1999- 2001

Produktivetsendringene beregnes som et resultat av endringer i følgende produksjons- og innsatsfaktorer:

- avlinger (korn og poteter)
- fôrforbruk
- gjødselforbruk
- såmengder
- ytelse (avdrått, fôrutnyttelse)
- andre kostnader (satt til 0 i årets beregninger)
- arbeidsforbruk

Hovedprinsippet er at en beregner inntektsendringene på bakgrunn av den utviklingen i produktivitet som har foregått i perioden. Endringer i fôrforbruk, gjødslingsnivå, såmengder og ytelse er tallfestet ved hjelp av trendberegninger på grunnlag av 14 års gjennomsnitt, eller på bakgrunn av oppgaver fra NLH. Tidligere har det i tillegg til disse koeffisientene blitt beregnet en stigningskoeffisient for «andre kostnader» pr dekar på grunnlag av volumindeksen for «andre kostnader», beregnet til totalkalkylen. På grunn av tvil med om sikkerheten ved indeksberegningen for andre kostnader har en ved årets beregninger valgt å ikke ta hensyn til volumendringene for andre kostnader. Ved årets beregning er avlingsutviklingen for korn og poteter tatt inn i produktivetsberegningen igjen. Dette er gjort på grunnlag av

stigningskoeffisientene for avlingstrenden for disse vekstene på landsbasis i totalkalkylen. Også tidligere ble stigningskoeffisientene trukket inn i produktivitetsberegningen.

Videre er det benyttet 8 års trendberegning for grupper av bruk i driftsgranskingsmaterialet for å beregne koeffisienter for endringer i arbeidsforbruket. Årlig prosentvis endring i arbeidsforbruket er angitt i avsnitt 5.1 ovenfor og er beholdt uendret fra i fjor.

På grunn av nedgang i arbeidsforbruket vil en få en økning i arbeidsvederlaget i forhold til gjennomsnittlig arbeidsvederlag pr årsverk for 2000 og 2001, beregnet på grunnlag av samme registrerte arbeidsforbruk som for 1999. Den beregnede økningen for de forskjellige referansebruk går fram av tabell 1. Ulik nedgang i arbeidsforbruket for de forskjellige referansebruk medfører at også økningen i arbeidsvederlaget varierer for de forskjellige referansebrukene. Som følge av sterkest nedgang i arbeidsforbruket for kornbrukene, blir også økningen i arbeidsvederlaget størst for disse brukene.

Tabell 6. Utslag av arbeidsproduktivitet på vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for de enkelte referansebruk. Kr/årsverk

			2000 ²⁾	2001 ³⁾	Sum ⁴⁾
1	Melk og storfeslakt 14,7 årskyr	Landet	982	927	1853
2	Korn. 271 dekar korn ¹	Landet	5719	5673	11 345
3	Sau. 103 vinterføra sauer	Landet	290	246	492
4	Melkeproduksjon geit. 75,5 årsgeiter	Landet	447	416	832
5	Svin og korn. 28,0 avlssvin + 256 dekar korn ¹	Landet	300	356	712
6	Egg og korn. 2100 høner + 175 dekar korn	Landet	1898	1709	3418
7	Poteter og korn 86 daa poteter + 284 daa korn	Landet	3860	3650	7301
8	Storfeslakt/ammeku 14 ammekyr	Landet	100	101	203
9	Frukt/bær og sau/geit 37 daa frukt + 16 v.f.sauer	Landet	244	220	439

¹⁾ Sum areal med bygg, havre og hvete

²⁾ Økt vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk for 2000 som følge av redusert arbeidsforbruk fra 1999 til 2000

³⁾ Viser gjennomsnittlig utslag pr år av økningen i vederlaget til arbeid og egenkapital pr årsverk for 2001 som følge av nedgangen i arbeidsforbruket fra 1999 til 2001

⁴⁾ Samlet økning av vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk for 2001 som følge av redusert arbeidsforbruk fra 1999 til 2001 (utslag over 2 år) Det er disse tallene som skal legges til referansebruksinntektene for 2001 for å ta hensyn til endringene i arbeidsforbruket i forhold til 1999. Når disse tallene kan være lavere enn summene av tallene for 2000 og det gjennomsnittlige utslaget pr år for økningen av arbeidsvederlaget for 2001 som følge av arbeidsforbruksnedgangen fra 1999 til 2001 (kolonne 2), skyldes dette at vederlaget til arbeid og egenkapital pr årsverk er lavere i 2001 enn i 2000 for de enkelte referansebruk ved beregning etter samme arbeidsforbruket

Tabell 7. Utslag av arbeidsproduktivitet på vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk for de enkelte referansebruk. Kr/årsverk

			2000 ²⁾	2001 ³⁾	Sum ⁴⁾
10	Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4)	Landet	919	851	1702
11	Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4)	Landet	1053	1013	2025
12	Melk og storfeslakt 17,8 årskyr	Ø.flat	925	886	1771
13	Melk og storfeslakt 13,8 årskyr	Ø. andre	979	949	1897
14	Melk og storfeslakt 22,5 årskyr	Jæren	1179	1103	2205
15	Melk og storfeslakt 12,9 årskyr	A og R andre	856	795	1589
16	Melk og storfeslakt 13,1 årskyr	Vestlandet	988	912	1824
17	Melk og storfeslakt 14,1 årskyr	Tr. flatbygder	955	901	1802
18	Melk og storfeslakt 15,2 årskyr	Tr. andre	996	969	1939
19	Melk og storfeslakt 13,3 årskyr	Nord-Norge	1012	978	1955
20	Korn. <400 dekar korn (222 daa)	Østlandet	4470	4316	8632
21	Korn. >400 dekar korn (522 daa)	Østlandet	7785	8037	16 074
22	Korn og korn/svin (250 daa + 18 avlsg)	Trøndelag	390	425	850
23	Sau (de 25 største brukene) 166 v.f.sau	Landet	353	368	735
24	Sau. 75 vinterføra sauer	Vestlandet	238	180	360
25	Sau. 106 vinterføra sauer	Nord-Norge	285	244	487

Et sammendrag av beregningsresultatet for produktiviteten (utenom arbeidsproduktiviteten) for samtlige referansebruk går fram av tabellene 8 til 11. Tabell 8 og 9 viser beregningsresultatene pr bruk, mens tabell 10 og 11 viser resultatene beregnet pr årsverk. Produktivitetsberegningene viser store variasjoner.

Klart positive stigningskoeffisienter bidrar til en vesentlig produktivetsforbedring for brukene med korn og poteter.

En har lagt til grunn en viss ytelsesøkning for egg som følge av avlsmessig framgang. Sammen med avlingsutviklingen for korn, medfører dette en sterk produktivetsvekst for referansebruk 6 med kombinasjonen egg/korn.

Ytelsesutviklingen i melkeproduksjonen har stagnert de senere årene. Ved årets beregning viser trenden for ytelsesutviklingen en nedgang på 7 liter. Det er ikke regnet med produktivetsøkning for melkeproduksjon i årets beregning.

Ved NLH får en opplyst at det fortsatt må regnes med en genetisk framgang i melkeproduksjonen, men den blir ikke utnyttet. Av faktorer som bidrar til dette kan nevnes kvoteordningene for melk, tilskuddsordningene og melk/kjøtt forholdet som bidrar til høyt dyretall på bekostning av ytelse. At det ikke er regnet med ytelsesøkning i årets beregning, har bidratt til en svakere produktivetsvekst for bruk med melkeproduksjon. Dessuten er det regnet med noe svakere nedgang i fôrforbruket i storfekjøttproduksjonen.

Generelt for alle referansebrukene har det bidratt til en svakere produktivetsvekst at andre kostnader er tatt ut av beregningene. Denne faktoren gav seg særlig utslag for bruk med høyt areal. En svakere nedgang i kostnadene til kunstgjødsel trekker i noen grad i samme retning, men dette teller ikke på langt nær så mye som virkningen av at det ikke er regnet med produktivetsendringer på andre kostnader.

Alle referansebrukene viser en produktivetsøkning. De viktigste bidragene for korn- og potetbrukene er positive stigningskoeffisienter for avlingstrendene. Stagnasjonen i ytelsesøkningen har dempet produktivetsutviklingen for melkeproduksjonsbrukene.

Det knytter seg usikkerhet til kostnadsutviklingen for andre kostnader. I årets beregninger har en valgt ikke å regne noen produktivetsendring på grunn av volumendringer på denne posten.

Tabell 8 og 9 viser beregnet produktivetsendring for de forskjellige referansebruk pr. bruk

Tabell 8. Beregnet produktivetsendring for referansebrukene for 2000 og 2001 i kroner per referansebruk, eksklusive arbeidsproduktivitet

			2000	2001	sum
1	Melk og storfeslakt 14,7 årskyr	Landet	321	326	646
2	Korn. 271 dekar korn ¹	Landet	2277	2283	4560
3	Sau. 103 vinterføra sauer	Landet	270	271	541
4	Melkeproduksjon geit. 75,5 årsgeiter	Landet	98	101	199
5	Svin og korn. 28,0 avlssvin + 256 dekar korn ¹	Landet	3941	3906	7847
6	Egg og korn. 2100 høner + 175 daa korn	Landet	3374	3302	6676
7	Poteter og korn 86 daa poteter + 248 daa korn	Landet	2930	2922	5851
8	Storfeslakt/ammeku 14 ammekyr	Landet	336	343	679
9	Frukt/bær og sau/geit 37 daa frukt + 16 v.f.sauer	Landet	82	83	166

¹ Sum areal med bygg, havre og hvete

Tabell 9. Beregnet produktivetsendring for referansebrukene for 2000 og 2001 i kroner per referansebruk, eksklusive arbeidsproduktivitet

			2000	2001	Sum
10	Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4)	Landet	213	217	430
11	Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4)	Landet	493	500	993
12	Melk og storfeslakt 17,8 årskyr	Ø.flat	732	738	1470
13	Melk og storfeslakt 13,8 årskyr	Ø. andre	284	290	574
14	Melk og storfeslakt 22,5 årskyr	Jæren	255	261	516
15	Melk og storfeslakt 12,9 årskyr	A og R andre	339	341	681
16	Melk og storfeslakt 13,1 årskyr	Vestlandet	178	183	361
17	Melk og storfeslakt 14,1 årskyr	Tr. flatbygder	363	369	733
18	Melk og storfeslakt 15,2 årskyr	Tr. andre	281	287	568
19	Melk og storfeslakt 13,3 årskyr	Nord-Norge	250	256	506
20	Korn. <400 dekar korn(522 daa)	Østlandet	1790	1795	3586
21	Korn. >400 dekar korn (522 daa)	Østlandet	4504	4515	9020
22	Korn og korn/svin (250 daa + 18 avlsg)	Trøndelag	2573	2554	5128
23	Sau (de 25 største brukene) 166 v.f.sau	Landet	425	426	851
24	Sau. 75 vinterføra sauer	Vestlandet	179	179	357
25	Sau. 106 vinterføra sauer	Nord-Norge	271	272	543

Tabell 10 og 11 viser en tilsvarende beregning av produktivetsendringen pr årsverk for de forskjellige referansebruk.

Tabell 10. Beregnet produktivetsendring for referansebrukene for 2000 og 2001 i kroner pr årsverk, eksklusive arbeidsproduktivitet

			2000	2001	Sum
1	Melk og storfeslakt 14,7 årskyr	Landet	180	183	362
2	Korn. 271 dekar korn ¹	Landet	4044	4055	8099
3	Sau. 103 vinterføra sauer	Landet	246	247	494
4	Melkeproduksjon geit. 75,5 årsgeiter	Landet	66	68	134
5	Svin og korn. 28,0 avlssvin + 256 dekar korn ¹	Landet	2588	2565	5152
6	Egg og korn. 2100 høner + 175 dekar korn	Landet	3529	3454	6983
7	Poteter og korn 86 daa poteter + 284 daa korn	Landet	2003	1997	4000
8	Storfeslakt/ammeku 14 ammekyr	Landet	298	305	603
9	Frukt/bær og sau/geit 37 daa frukt + 16 v.f.sauer	Landet	60	61	121

¹ Sum areal med bygg, havre og hvete

Tabell 11. Beregnet produktivetsendring for referansebrukene for 2000 og 2001 i kroner pr årsverk, eksklusive arbeidsproduktivitet

			2000	2001	Sum
10	Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4)	Landet	131	133	264
11	Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4)	Landet	243	246	489
12	Melk og storfeslakt 17,8 årskyr	Ø.flat	353	356	710
13	Melk og storfeslakt 13,8 årskyr	Ø. andre	154	158	312
14	Melk og storfeslakt 22,5 årskyr	Jæren	137	141	278
15	Melk og storfeslakt 12,9 årskyr	A og R andre	210	211	422
16	Melk og storfeslakt 13,1 årskyr	Vestlandet	114	117	231
17	Melk og storfeslakt 14,1 årskyr	Tr. flatbygder	209	212	421
18	Melk og storfeslakt 15,2 årskyr	Tr. andre	148	151	299
19	Melk og storfeslakt 13,3 årskyr	Nord-Norge	139	143	282
20	Korn. <400 dekar korn (222 daa)	Østlandet	3745	3755	7500
21	Korn. >400 dekar korn (522 daa)	Østlandet	5055	5067	10122
22	Korn og korn/svin (250 daa + 18 avlsg)	Trøndelag	2239	2223	4462
23	Sau (de 25 største brukene) 166 v.f.sau	Landet	287	287	574
24	Sau. 75 vinterføra sauer	Vestlandet	188	188	376
25	Sau. 106 vinterføra sauer	Nord-Norge	237	238	475

For flere referansebruk viste beregningene tidligere til dels markerte svingninger for produktivitetutviklingen som for en vesentlig del kunne tilskrives variasjoner i avlingsutviklingen. Det har vært regnet med at dette skulle kunne skyldes usikkerhet ved materialgrunnlaget og svakheter ved metoden for beregning av stigningskoeffisientene. Fortsatt må en på grunn av manglende beregningsgrunnlag benytte den gjennomsnittlige kostnadstrenden totalt for landet for de forskjellige kostnadsfaktorene for samtlige referansebruk.

Beregningene i år bygger på et større og trolig sikrere materiale enn tidligere år. Avlingsproduktiviteten er basert på stigningskoeffisientene som brukes i totalkalkylen (tidligere var et gjennomsnitt av typebrukene bak det enkelte referansebruk grunnlaget). En har derfor valgt å nytte resultatene for de enkelte referansebruk direkte, uten å gå veien om gjennomsnittstall for grupper av like referansebruk.

Hvis det skal legges økt vekt på fordelingen av inntekt mellom referansebruk ved jordbruksoppgjørene, synes forskjellen i produktivitetutvikling mellom referansebruk å være av en slik størrelsesorden at det kan bli nødvendig å forbedre beregningsopplegget. Dette er imidlertid også et spørsmål om forbedring av datagrunnlaget.

Det vil være behov for en gjennomgang av produktivetsberegningene før neste års beregninger.

6 PRISER PÅ ENKELTE POSTER PÅ REFERANSEBRUKENE

6.1 Korn

Registrert oppnådd pris på det enkelte referansebruk ligger til grunn.

Prisene for korn og oljefrø til modning regnes fram med de absolutte prisendringene i normaliserte regnskaper. I enkelte år blir det gjennomført pristrekk for korn på grunn av overproduksjon. Å framregne på grunnlag av totalkalkylen vil kunne gi feil inntektsutvikling på referansebrukene når kornavlingene samtidig skal normaliseres.

Korn- og oljefrøprisene i det normaliserte regnskapsåret 1999 er lik den beregnede budsjettprisen for 2000 før avtale. Denne er igjen lik avtalt basispris for kornåret 1999/2000. Eventuelle pristrekk for overproduksjon blir holdt utenfor. På samme måte blir korn- og oljefrøprisene i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2000 lik budsjettprisen for 2001 før avtale. For det normaliserte budsjettåret 2001 blir det i forhandlingsmaterialet brukt like korn- og oljefrøpriser som i det normaliserte foreløpige regnskapsåret 2000. I referansebrukspublikasjonen som utgis etter jordbruksoppgjøret, blir eventuelle prisendringer som er bestemt i jordbruksoppgjøret 2001, lagt inn i det normaliserte budsjettåret 2001.

6.2 Poteter

Det er brukt registrert pris for poteter i regnskapsåret på referansebruk 7. Potetprisen er regnet fram med den absolutte prisendringen for «Sum poteter» i normaliserte regnskaper.

Det er grunn til å tro at de oppnådde prisene det enkelte år i en viss grad vil variere med totalavlingen for landet. Totalavlingen er videre et produkt av både areal og avlingsnivå. Potetprisene her i landet kan også delvis være avhengig av potethøsten i andre land i det enkelte år. Det er derfor ikke opplagt at en potetpris regnet fram på grunnlag av oppnådde priser tidligere år, vil gi en riktig normalpris for regnskapsåret. En vurdering av ulike sammenhenger der priser, avlingsnivå og totalavlinger for poteter fra driftsgranskingene, totalkalkylens ordinære og normaliserte regnskaper ble satt opp, viste ingen entydige sammenhenger mellom priser og avlingstall eller totalproduksjon. Prisnivået i driftsgranskingene viste relativt godt samsvar med prisnivået for posten «Sum poteter» i totalkalkylens ordinære og normaliserte regnskaper.

6.3 Melkeprisen

Melkeprisen i 1999 framkommer som gjennomsnittlige registrerte priser på de driftsgranskingene som inngår i referansebruket. Prisene er uten pristilskudd, dvs at grunntilskudd og distriktstilskudd er skilt ut. Driftstilskuddet er naturligvis også holdt utenfor prisberegningen. Framregningen fra 1999 blir gjort på grunnlag av totalkalkylen.

6.4 Kjøtt

For kjøtt regner en med de samme endringer i prisene i absolutte tall som beregnet i totalkalkylen. Prisene i driftsgranskingene er til og med årets beregninger inklusive grunntilskudd og distriktstilskudd. Dette skyldes manglende spesifisering fra slakteriene. Grunntilskudd og distriktstilskudd ble spesifisert fra slakteriene fra og med 2000, og tilsvarende blir gjort i driftsgranskingene heretter. NILF vil ta opp med slakterien et behovet for en bedre spesifisering

av årsoppgavene for slakt i tråd med det som meieriene har. For årets referansebruksberegninger er grunntilskudd og distriktstilskudd kalkulert ut fra den valgte soneplasseringen.

Livdyrprisene regnes fram med samme prosentvise endring som i kjøttprisen for vedkommende dyreslag (voksne dyr).

6.5 Ull

En regner med samme endringer i ullprisen på referansebrukene som i totalkalkylen.

6.6 Annet

En bruker et anslag for konsumprisindeksen. På samme måte som i totalkalkylen anslår en at prisene vil øke med 2,5% fra 2000 til 2001. I relative tall blir dette:

$$1999 = 100,0 \quad 2000 = 103,1 \quad 2001 = 105,7$$

7 TILSKUDD

Alle utbetalte produksjonstilskudd, pristilskudd og refusjonsbeløp inngår med faktisk registrerte regnskapstall på referansebrukene i basisåret. Utviklingen i vedtatte eller eventuelt utbetalte tilskudds- og refusjonssatser blir brukt for å regne fram de tilsvarende ordningene på referansebrukene til framregningsårene. Nedenfor er det tatt med en kort kommentar og satser for de viktigste av ordningene som inngår i referansebruksberegningene.

7.1 Pristilskudd

7.1.1 Grunntilskudd

I beregningene har en lagt til grunn den faktiske utbetalingen av grunntilskuddene, etter samme prinsipp som i totalkalkylen når det gjelder kjøtt. For melk mangler vi tilstrekkelige opplysninger som viser oppnådd grunntilskudd fordelt på ku og geitemelk og fordelt på halvår. Vi har i stedet benyttet de vedtatte satsene. Disse vil avvike forholdsvis lite fra oppnådde satser.

Tabell 12. Satser for grunntilskudd melk og kjøtt. Øre pr liter og øre pr kg

	1998	1999	2000	2001
Kumelk	9,20	5,10	3,60	3,60
Geitemelk	94,85	177,90	177,90	177,90
Storfekjøtt	266,00	277,00	292,00	292,00
Sauerkjøtt	486,00	478,00	490,00	490,00
Geitekjøtt	515,00	515,00	515,00	515,00

7.1.2 Distriktstilskudd melk

Distriktstilskudd for melk varierer med referansebrukenes geografiske plassering. Satsene er som vist i tabellen nedenfor.

Tabell 13. Satser for distriktstilskudd. Øre pr liter

Sone	1/1999	2/1999	Hele 2000	Hele 2001
A	0	0	0	0
B	8	8	8	8
C	22	23	23	23
D	31	32	32	32
E	41	42	42	42
F	54	55	55	55
G	79	80	80	80
H	100	101	101	101
I	148	149	149	149
J	157	158	158	158

7.1.3 Distriktstilskudd kjøtt

Satsene er vist i tabellene nedenfor.

Tabell 14. Satser for distriktstilskudd for kjøtt av storfe og geit. Øre pr kg

Sone	1/1999	2/1999	Hele 2000	Hele 2001
1	0	0	0	0
2	405	405	405	405
3	655	655	655	655
4	1020	1020	1020	1020
5	1110	1110	1110	1110

Tabell 15. Satser for distriktstilskudd kjøtt av sau. Øre pr kg

Sone	1/1999	2/1999	Hele 2000	Hele 2001
1	0	0	0	0
2	405	405	405	405
3	655	655	655	655
4	1220	1220	1220	1220
5	1300	1300	1300	1300

Tabell 16. Satser for distriktstilskudd kjøtt av gris. Øre pr kg

Sone	1/1999	2/1999	Hele 2000	Hele 2001
1	0	0	0	0
2	0	0	0	0
3	0	0	0	0
4	480	480	480	480
5	480	480	480	480
Vestlandet	30	30	30	30

7.2 Driftstilskudd pr bruk

Driftstilskuddet gis til bruk med ku- eller geitemelkproduksjon, og er oppad begrenset til henholdsvis 30 000 og 15 000 liter.

Tabell 17. Driftstilskudd pr bruk. Kroner pr bruk pr år og kroner pr liter

	1/1999	2/1999	1/2000	2/2000	1/2001	2/2001
<i>Kumelk over 30000 l/år</i>						
Sør-Norge	58000	60000	60000	60000	60000	60000
Nord-Norge	64000	66000	66000	66000	66000	66000
Geitemelk over 15000 l/år	64000	66000	66000	66000	66000	66000
<i>Kumelk under 30000 l/år</i>						
Sør-Norge	1,93	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Nord-Norge	2,13	2,20	2,20	2,20	2,20	2,20
Geitemelk under 15000 l/år	4,27	4,40	4,40	4,40	4,40	4,40

7.3 Produksjonstilskudd pr dyr

Produksjonstilskuddet pr dyr er avgrenset til maksimalt kr 95 000 pr søker for året 1999, kr 105 000 pr søker for 2000 og kr 120 000 pr søker for 2001. Produksjonstilskuddet pr dyr utbetales to ganger i året etter søknad 20/1 og 20/8. Ved søknad 20/8 kommer utbetalingene først i februar neste år. Produksjonstilskuddet pr dyr etter jordbruksoppkjøret 1999/2000 ble derfor først utbetalt i 2000 når det gjelder tilskuddet fra 1/7, mens endringene i produksjonstilskuddet pr dyr med virkning for tellingen pr 31/12 1999 er tatt med i tilskuddet for andre halvår 2000.

Vinteren 2000/2001 ble det gjennomført ekstraordinære jordbruksforhandlinger om tillegg til den løpende jordbruksavtalen som kompensasjon for tiltak mot kugalskap (BSE). Disse ekstraordinære forhandlingene skulle bare berøre inneværende avtaleperiode (01.07.00-30.06.01). Partene ble blant annet enige om at storfe-, svin- og sauekjøttprodusenter skulle kompenseres gjennom å fastsette økte satser for tilskudd til husdyr innenfor en ramme på 43 millioner kroner ved omdisponering innenfor bevilgningen i den eksisterende jordbruksavtalen. Satsøkningen gjennomføres pr dyr uten antalls- og beløpsavgrensninger. Satsøkningene er fastsatt til 42 kroner pr dyr for storfe (kode 124-129), 4 kroner pr dyr for sau/ammegeit (kode 130, 132 og 142, der dyr under kode 132 multipliseres med faktor 0,3), 66 kroner pr dyr for avlsgris (kode 155 og 156) og 6 kroner pr dyr for slaktegris (kode 184). De fastsatte satsøkningene for 2001 (som utbetales i juni 2001 på grunnlag av søknadsomgangen pr 31.12.2000) er tatt hensyn til i tabellen nedenfor.

Tabell 18. Produksjonstilskudd pr dyr 1999, 2000 og 2001

Dyreslag	Intervall	Sats, kr pr dyr pr år		
		1999	2000	2001
Mjølkeku	1 - 8	3874	3974	3330
	9 - 16	1550	2300	3330
	17 - 25	1550	1650	2000
	26 -40	800	800	
	26 -50			1000
Storfe	1 - 25	666	714	702
	26 - 140	516	564	702
	141 - 200	360	410	
	141 - 250			502
Melkegeit	1 - 40	1026	1324	1195
	41 - 125	526	824	1195
	126 - 200	276	624	
	126 - 250			725
Ammekyr på melkebruk	1 - 25	900	1400	1400
	26 - 100	700	1200	1400
	101 -150	550	0	0
Ammekyr utenfor melkebruk	1 - 25	1800	2400	2700
	26 - 100	1600	2200	2700
Sau/ammegeit	1 - 50	580	590	474
	51 - 100	350	380	474
	101 - 250	190	200	154
	251 - 400	76	76	80
Avlsgris Sør-Norge	1 - 25	770	770	766
Avlsgris Sør-Norge	26 - 70			766
Avlsgris Nord- Norge	1 - 25	990	990	1056
Avlsgris Nord- Norge	26 - 70			766
Slaktegris	1 - 250	38	38	
Slaktegris	1 - 1400			34
Verpehøner Sør-Norge	1 - 1000	24	24	16
Verpehøner Sør-Norge	1001 - 5000			16
Verpehøner Nord-Norge	1 - 1000	30	30	30
Verpehøner Nord-Norge	1001 - 5000			16

7.4 Refusjon av avløserutgifter for ferie og fritid

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra typebrukene direkte i referansebruksystemet uten å foreta normalisering. Ordningen har vært dyretallsbasert siden 1/1 1996. Maksimalt tilskudd var 40 000 kr pr bruk i 1998. I jordbruksoppgjøret 1998 ble satsene økt med 13 prosent i gjennomsnitt. Maksimalt tilskudd ble økt til 48 000 kr pr bruk for 1999. I jordbruksoppgjøret 1999 ble satsene økt med 1 prosent i gjennomsnitt. Maksimalt tilskudd ble økt til 48 500 kr pr bruk for 2000. I jordbruksoppgjøret 2000 ble det ikke gjort endringer i satser eller maksimalbeløp.

7.5 Refusjon av avløserutgifter ved sykdom m.v.

En bruker det registrerte refusjonsbeløpet fra typebrukene direkte i referansebruksystemet uten å foreta normalisering. Maksimalt refusjonsbeløp pr dag fastsettes for husdyrbrukere ut fra

beregnet maksimalt refusjonsbeløp i ordningen med refusjon av avløserutgifter for ferie og fritid. I jordbruksoppgjøret 1999 ble de gjeldende satsene videreført uendret. I jordbruksoppgjøret 2000 ble det heller ikke gjort endringer i satsene for ordningen.

7.6 Areal - og kulturlandskapstilskudd

Satser for 1999, 2000 og 2001 er vist i tabellene nedenfor:

Tabell 19. Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 1999. Kroner pr dekar

Vekst	Intervall	Sone						
		1	2	3	4	5	6	7
Grovfor	0-100	360	285	402		505	560	610
	101-250	195	172	195		217	232	245
	251-400	130						
Korn	0-400	194	252			362		
	>400	172			172			
Potet	0-60	320					1049	1359
	61-120	173					73	
Grønnsaker	0-30	767			914		1799	
	31-60	301			395		500	
	>60	146			270		400	
Frukt og bær	0-30	599			629		1419	
	31-60	200						
Økologisk korn/åpen åker	alt areal	150						
Annet økologisk areal	alt areal	110						

I 1999 ble det i tillegg gitt en engangsutbetaling på 11 kr/daa for alt tilskuddsberettiget areal. Unntatt var grovfôrareal over 400 dekar og frukt og bærareal over 60 dekar. Dette ble bestemt i jordbruksoppgjøret 1999.

Tabell 20. Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2000. Kroner pr dekar

Vekst	Intervall	Sone						
		1	2	3	4	5	6	7
Grovfor	0-100	360	285	402		505	560	610
	101-250	195	172	195		217	232	245
	251-400	130						
Korn	0-400	204	262	372				
	>400	182						
Potet	0-60	320					1149	1459
	61-120	173						
Grønnsaker	0-30	817		964		2099		
	31-60	351		445		800		
	>60	196		320		700		
Frukt og bær	0-30	699		729		1519		
	31-60	300						
Økologisk korn/åpen åker	alt areal	200						
Annet økologisk areal	alt areal	110						

I 2000 ble det ikke gitt engangsutbetalinger.

Tabell 21. Satser for areal- og kulturlandskapstilskudd, alle vekstgrupper, 2001. Kroner pr dekar

Vekst	Intervall	Sone						
		1	2	3	4	5	6	7
Grovfor	0-200	288	213	312		405	440	470
	201-400	190	150	190		220		
	>400	0						
Korn	0-400	237	295	392				
	>400	237						
Potet	0-60	280					1109	1419
	>60	280						
Grønnsaker	0-30	750		900		1900		
	31-60	400			500		800	
	>60	300			400		700	
Frukt og bær	0-30	600				1400		
	>30	300						
Økologisk korn/åpen åker	alt areal	220						
Annet økologisk areal	alt areal	110						

7.7 Tilskudd til unge bønder

Dette tilskuddet ble innført ved jordbruksforhandlingene i 1998 og kom til utbetaling første gang i 1999. For 1998/99 ble satsen fastsatt til 4000 kroner for kvinner 3000 kroner for menn. Det blir kun gitt ett tilskudd pr landbrukseiendom og kun inntil det året brukeren fyller 35 år. For 1999/2000 er satsen fastsatt til 5000 kroner for kvinner 4000 kroner for menn. I referansebruksberegningene har vi gjort en forutsetning om at aldersfordelingen for bønder generelt i Norge også er representativ for referansebrukene. Ut fra en slik gjennomsnittsbetraktning er det forutsatt et tilskudd på 600 kroner på hvert referansebruk i 1999 og 789 kroner på hvert referansebruk i 2000. Tilskuddssatsene ble ikke endret ved jordbruksoppjøret 2000.

7.8 Tilskudd til dyr på utmarksbeite

Tilskudd til dyr på utmarksbeite ble ved jordbruksoppjøret i 1998 skilt ut som et eget dyretilskudd og beregningen av normert areal pr beitedyr falt bort. Til og med 1998 ble dette tilskuddet utbetalt som en del av areal- og kulturlandskapstilskuddet.

Tabell 22. Satser for tilskudd til dyr på utmarksbeite for 1999, 2000 og 2001. Kroner pr dyr

Dyreslag	Intervall	1999	2000	2001
Kyr, storfe og hester	Alle	210	250	250
Sauer, lam og geiter	1 – 100	80	95	95
	over 100 dyr	20	35	35

7.9 Bunnfradrag

Det blir beregnet areal- og kulturlandskapstilskudd for alt areal og dyretilskudd fra første dyreenhet. For alle brukere skal imidlertid samlet produksjonstilskudd avgrenses (reduseres) med et bunnfradrag. For 1999 og 2000 var dette fradraget på 5000 kroner pr bruker pr år. Ved jordbruksoppjøret 2000 ble dette generelle bunnfradraget hevet til 7000 kroner pr bruker pr år for utbetalingsåret 2001.

8 FRAMREGNINGSGRUNNLAG

8.1 Oversikt

Framregningsgrunnlaget for de aller fleste inntekts- og kostnadspostene er mest mulig tilsvarende poster i totalalkylen. Det er noen få unntak. Korn regnes fram med normaliserte regnskaper. Avskrivningene regnes fram med årgangsindekser. Hva årgangsindekser er blir forklart i neste avsnitt. Leid arbeid er ikke en egen post i totalalkylen fordi det der er en kostnadspost som skal få sin dekning av resultatmålet «vederlag til arbeid og egenkapital». Leid arbeid blir framregnet med lønnsutviklingen for jordbruksarbeider med minimum 4 års praksis. Det er laget en sideberegning for framregning av tilskuddene. Vi kommer nærmere inn på framregningsgrunnlaget nedenfor. Tilskuddene vil kunne ha ulik framregning mellom referansebrukene, og derfor er de fleste tilskuddsfeltene nedenfor satt åpne. I stedet vises til kapittel 7.

Tabell 23. Framregningssatser fra 1999 til 2000 og fra 2000 til 2001.

	Endring i totalalkylen fra 1999 – 2000 (*=nor- maliserte regnskaper) % = av året før S = sideberegning i %	Endring i totalalkylen fra 2000 – 2001 (*=nor- maliserte regnskaper) % = av året før S = sideberegning i %
INNTEKTER		
Bygg	- 14 øre/kg *	0 *
Havre	- 14 øre/kg *	0 *
Hvete	- 14 øre/kg *	0 *
Annet korn	93,9 %	99,7 %
Oljefrø	96,9 %	100,0 %
Poteter	- 4 øre/kg *	- 4 øre/kg *
Grovfôr	115,5 %	88,0 %
Grasfrø	109,5 %	96,3 %
Frukt og bær	90,2 %	103,2 %
Andre planteprodukter	105,8 %	99,7 %
Sum planteprodukter		
Storfe, melk	+ 14 øre/kg	- 9 øre/kg
Storfe, livdyr	94,4 %	105,3 %
Kuslakt	- 154 øre/kg	+ 136 øre/kg
Annet storfeslakt	- 154 øre/kg	+ 136 øre/kg
Geit, melk	+ 18 øre/kg	- 9 øre/kg
Geit, livdyr og slakt	69,5 %	100,0 %
Slaktegris	- 151 øre/kg	+ 105 øre/kg
Purker og råner, livdyr og slakt	92,4 %	105,7 %
Smågris	92,4 %	105,7 %
Sau, livdyr og slakt	+ 175 øre/kg	- 54 øre/kg
Sau, ull	- 67 øre/kg	+ 2 øre/kg
Fjørfe, egg	- 89 øre/kg	- 41 øre/kg
Andre inntekter husdyrhold	95,4 %	103,8 %
Sum husdyrprodukter		

Leieinntekter (maskindel)	105,9 %	102,2 %
Andre inntekter	103,1 %	102,5 %
Sum inntekter før tilskudd		
Tilskudd i alt		
INNTEKTER I ALT		
KOSTNADER		
Såkorn	103,4 %	96,5 %
Settepoteter	95,0 %	98,2 %
Såvarer og planter	97,7 %	105,1 %
Handelsgjødsel	83,7 %	103,0 %
Kalk	94,6 %	102,8 %
Plantevernmidler	124,9 %	104,7 %
Konserveringsmidler	105,3 %	98,4 %
Kraftfôr	97,9 %	97,3 %
Annet innkjøpt fôr	97,9 %	97,3 %
Diverse til husdyrholdet	103,1 %	102,5 %
Innkjøp av dyr	95,4 %	103,8 %
Andre forbruksartikler	103,1 %	102,5 %
Sum variable kostnader		
Leid arbeid	105,6 S	104¼ S
Maskiner og redskaper, vedl.h.	99,6 %	102,2 %
Traktorer, vedlikehold	99,6 %	102,2 %
Skurtresker, vedlikehold	99,6 %	102,2 %
Yrkesbil, vedlikehold	100,7 %	102,5 %
Driftsbygninger, vedlikehold	103,8 %	104,0 %
Jord, grøfter og vannanl., vedl.h	105,8 S	104,0 S
Drivstoff	127,4 %	98,9 %
Maskinleie	103,1 %	102,5 %
Jordleie	103,1 %	102,5 %
Forsikring	115,8 %	107,7 %
Elektrisk kraft	106,9 %	120,8 %
Adm. og andre faste kostnader	103,1 %	102,5 %
Sum faste kostnader		
Avskrivninger, mask. og redsk.	104,8 S	104,5 S
Avskrivninger, traktorer	103,1 S	102,9 S
Avskrivninger, skurtresker	103,1 S	102,8 S
Avskrivninger, yrkesbil	103,5 S	103,1 S
Avskrivninger, driftsbygninger	105,6 S	105,5 S
Avskrivninger, jord, veger, vann.	104,8 S	104,8 S
Avskrivninger, kontormaskiner	102,2 S	102,5 S
Sum avskrivninger		
KOSTNADER I ALT		

RESULTATREGNING		
Inntekter i alt		
-Kostnader i alt		
=Driftsoverskudd		
+Leid arbeid	105,6 S	104¼ S
-Jordbr. andel av gjeldsrenter	94,5 %	110,4 %
-Jordbrukets andel av kår	103,1 %	102,5 %
=Vederlag til arbeid og egenkapital, pr. årsverk		
=Vederlag til arbeid og egenkapital, pr. årsverk, inklusive produktivitetsendringer		

8.2 Årgangsindekser

Avskrivningene framregnes med årgangsindeksene for maskiner og redskaper (20 år), traktor (20 år), skurtresker (20 år), yrkesbil (15 år) og byggekostnadsindeksen som brukes i totalkalkylen for driftsbygninger (50 år). Avskrivninger for «Jord, veger, vannanlegg og grøfter» framregnes med årgangsindeksen for grøfter, fordi nesten hele avskrivningsbeløpet er knyttet til grøfter (33 år). Avskrivninger kontormaskiner framregnes med konsumprisindeksen (5 år). Det brukes samme antall avskrivningsår som i totalkalkylen.

Begrepet årgangsindeks fortjener en nærmere forklaring. En bruker kontormaskiner og konsumprisindeksen som eksempel.

Tabell 24. Eksempel på årgangsindeks, konsumprisindeksen for avskrivning over 5 år

År	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Indeks	253,8	260	263,3	270,1	276,2	282,6	291,4	298,6
Årgangsindeks						267,56	273,58	280,25
Relativ årgangsindeks/framregningsfaktor						1	1,022	1,047

Årgangsindeksen for 1999 framkommer som summen av indeksen for de fire årene 1995 - 1998 pluss halvparten av indeksen for det første året (1994) og halvparten av indeksen for det siste året (1999) dividert på 5 år. Tilsvarende regnes indeksen for år 2000 ut på grunnlag av konsumprisindeksen for årene 1995 - 2000 og for 2001 for årene 1996 - 2001.

8.3 Leid arbeid

For arbeidslønningene følger en utviklingen i lønnstariffen for jordbruksarbeidere med minst 4 års praksis, som viser følgende utvikling:

$$1999 = 100, 2000 = 105,6 \text{ og } 2001 = 110,3$$

For 2001 er det brukt et anslag for lønnsutviklingen på 4¼ % slik som anslaget i statsbudsjettet (effekten av to nye feriedager er da ikke inkludert).

Kostnader til leid arbeid inngår i «kostnader i alt» i referansebruksberegningene. I resultatberegningen blir førte kostnader til leid arbeid lagt til driftsoverskuddet igjen for å kunne beregne vederlag til arbeid og egenkapital.

8.4 Tilskudd

Prinsippet for framregning av tilskudd er at en aksepterer de gjennomsnittlige tilskudd en får fram i regnskapsåret (basisåret). For framregningen er hvert referansebruk plassert til bestemte soner, og regne fram med sats*endringene* som gjelder den valgte geografiske soneplasseringen. Det er gjort en sideberegning av tilskudd for de tre årene gitt den valgte sonen. Framregningen av tilskuddene i selve referansebruksberegningene baseres så på den samme absolutte endringen.

9 BEREGNINGSRESULTATER

Resultater fra referansebruksberegningene 1999-2001 er presentert nedenfor.

9.1 Vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk

«Vederlag til arbeid og egenkapital» skal dekke godtgjøring til alt arbeid og godtgjøring til egenkapital.

Inntektsfradraget ved skatteligningen er nytt fra og med 2000. Dette inntektsfradraget er ikke regnet inn i referansebruksberegningene. Inntektsfradraget innebærer et fradrag i positiv næringsinntekt fra jord- og hagebruk på 36 000 kroner pr. bruk. Det gir en skattereduksjon på 10 080 kroner som tilsvarer en inntekt før skatt på 14 000 kroner pr. bruk (for 2001). Inntektsfradraget er innført med halv virkning for 2000.

Tabellen nedenfor viser det beregnede vederlag til arbeid og egenkapital pr årsverk for de enkelte referansebruk.

Tabell 25 Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk. Framregning inklusive produktivitetssendringer¹

	1999	2000	2001
01 Melk og storfeslakt, 14,7 årskyr	132838	140504	134354
02 Korn, 271 dekar korn	165149	137844	145246
03 Sau, 103 vinterfôra sauer	94828	103920	89195
04 Melkeproduksjon geit, 75,5 årsgaier	138755	159726	149270
05 Svin og korn, 28,0 avlssvin + 256 dekar	151177	109642	136884
06 Egg og korn (175 dekar korn)	139517	104544	99512
07 Poteter og korn, 86 daa poteter+284 daa	222133	207279	200751
08 Storfeslakt/ammeku	36707	36129	38748
09 Frukt/bær og sau/geit	93944	87204	79082
10 Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4)	124904	131366	123249
11 Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4)	142907	150681	147066
12 Melk og storfeslakt 17,8 årskyr Østl. fl.b.	127030	132521	129097
13 Melk og storfeslakt 13,8 årskyr Østl.a.bygd.	133090	139973	137359
14 Melk og storfeslakt 22,5 årskyr Jæren	157366	168553	159793
15 Melk og storfeslakt 12,9 årskyr Agder/Rog.a.	116124	122518	115655
16 Melk og storfeslakt 13,1 årskyr Vestlandet	133184	141242	132007
17 Melk og storfeslakt 14,1 årskyr Trøndl.fl.b.	129934	136662	130785
18 Melk og storfeslakt 15,2 årskyr Trøndl.a.b.	134300	142453	140369
19 Melk og storfeslakt 13,3 årskyr Nord-Norge	136608	144708	141494
20 Korn. < 400 dekar korn (222 dekar) Østl.	133050	108353	112094
21 Korn. > 400 dekar korn (522 dekar) Østl.	219097	187184	204222
22 Korn og korn/svin, 250 daa korn Trøndelag	178159	141487	159684
23 Sau (de 25 største brukene)166 vinterfôr	111554	123805	116720
24 Sau. 75 vinterfôra sauer Vestlandet	78780	85035	65326
25 Sau. 106 vinterfôra sauer Nord-Norge	92771	101912	88337

¹ Inntektsfradrag ved skatteligningen er ikke regnet inn

Tabell 26 Resultatregning for hvert referansebruk. Vederlag til arbeid og egenkapital pr. årsverk

		landet 444 bruk		
	1999	2000	2001	
01 Melk og storfeslakt, 14,7 årskyr				
Inntekter i alt	678748	693733	691287	
- Kostnader i alt	487968	497171	508206	
= Driftsoverskudd	190780	196562	183081	
+ Leid arbeid	77706	82058	85554	
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	28507	26943	29758	
- Jordbr. andel av kår	2783	2870	2942	
= Vederl. arb. og egenkap.	237196	248807	235935	
/ Antall årsverk	1,786	1,786	1,786	
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	132838	139341	132132	
+ Produktivitetsendringer	0	1163	2222	
= Vederl. inkl. prod.endr.	132838	140504	134354	
02 Korn, 271 dekar korn			landet 93 bruk	
	1999	2000	2001	
Inntekter i alt	338850	324565	331794	
- Kostnader i alt	239499	247333	255346	
= Driftsoverskudd	99351	77232	76448	
+ Leid arbeid	9212	9728	10142	
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	12879	12172	13444	
- Jordbr. andel av kår	2672	2755	2824	
= Vederl. arb. og egenkap.	93012	72033	70322	
/ Antall årsverk	0,563	0,563	0,563	
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	165149	127900	124862	
+ Produktivitetsendringer	0	9944	20384	
= Vederl. inkl. prod.endr.	165149	137844	145246	
03 Sau, 103 vinterfôra sauer			landet 78 bruk	
	1999	2000	2001	
Inntekter i alt	277352	289510	278449	
- Kostnader i alt	198410	203606	209812	
= Driftsoverskudd	78942	85904	68637	
+ Leid arbeid	35108	37074	38654	
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	8877	8390	9267	
- Jordbr. andel av kår	1241	1280	1312	
= Vederl. arb. og egenkap.	103932	113308	96712	
/ Antall årsverk	1,096	1,096	1,096	
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	94828	103383	88241	
+ Produktivitetsendringer	0	537	954	
= Vederl. inkl. prod.endr.	94828	103920	89195	
04 Melkeproduksjon geit, 75,5 årsgeiter			landet 26 bruk	
	1999	2000	2001	
Inntekter i alt	455334	488664	479094	
- Kostnader i alt	289536	296859	304355	
= Driftsoverskudd	165798	191805	174739	
+ Leid arbeid	61421	64861	67625	
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	19379	18316	20229	
- Jordbr. andel av kår	1151	1187	1217	
= Vederl. arb. og egenkap.	206689	237163	220918	
/ Antall årsverk	1,490	1,490	1,490	
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	138755	159213	148307	
+ Produktivitetsendringer	0	513	963	
= Vederl. inkl. prod.endr.	138755	159726	149270	

05 Svin og korn, 28,0 avlssvin + 256 dekar korn		landet	41 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	1097443	1030228	1079448
- Kostnader i alt	881526	888142	899638
= Driftsoverskudd	215917	142086	179810
+ Leid arbeid	66279	69991	72973
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	47206	44616	49278
- Jordbr. andel av kår	4717	4864	4986
= Vederl. arb. og egenkap.	230273	162597	198519
/ Antall årsverk	1,523	1,523	1,523
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	151177	106747	130330
+ Produktivitetsendringer	0	2895	6554
= Vederl. inkl. prod.endr.	151177	109642	136884
06 Egg og korn (175 dekar korn)		landet	13 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	705533	665880	664700
- Kostnader i alt	588257	590775	598756
= Driftsoverskudd	117276	75105	65944
+ Leid arbeid	41416	43735	45599
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	22572	21334	23563
- Jordbr. andel av kår	2705	2789	2859
= Vederl. arb. og egenkap.	133415	94717	85121
/ Antall årsverk	0,956	0,956	0,956
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	139517	99049	89014
+ Produktivitetsendringer	0	5495	10498
= Vederl. inkl. prod.endr.	139517	104544	99512
07 Poteter og korn, 86 daa poteter+284 daa korn		landet	17 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	770053	749632	748351
- Kostnader i alt	478863	493826	510269
= Driftsoverskudd	291190	255806	238082
+ Leid arbeid	64999	68639	71564
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	27352	25851	28552
- Jordbr. andel av kår	3871	3992	4092
= Vederl. arb. og egenkap.	324966	294602	277002
/ Antall årsverk	1,463	1,463	1,463
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	222133	201378	189347
+ Produktivitetsendringer	0	5901	11404
= Vederl. inkl. prod.endr.	222133	207279	200751
08 Storfeslakt/ammeku		landet	13 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	400989	401912	414452
- Kostnader i alt	371771	376601	386272
= Driftsoverskudd	29218	25311	28180
+ Leid arbeid	33331	35198	36697
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	18609	17588	19426
- Jordbr. andel av kår	2613	2694	2762
= Vederl. arb. og egenkap.	41327	40227	42689
/ Antall årsverk	1,126	1,126	1,126
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	36707	35730	37917
+ Produktivitetsendringer	0	399	831
= Vederl. inkl. prod.endr.	36707	36129	38748

09 Frukt/bær og sau/geit		landet	18 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	277780	276937	272012
- Kostnader i alt	188156	199933	207975
= Driftsoverskudd	89624	77004	64037
+ Leid arbeid	47698	50369	52515
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	6703	6335	6997
- Jordbr. andel av kår	2004	2066	2118
= Vederl. arb. og egenkap.	128615	118972	107437
/ Antall årsverk	1,369	1,369	1,369
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	93944	86900	78475
+ Produktivitetsendringer	0	304	607
= Vederl. inkl. prod.endr.	93944	87204	79082

10 Melk og storfeslakt <15 årskyr (11,4 årskyr)		landet	273 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	552266	564143	557958
- Kostnader i alt	386926	394631	403769
= Driftsoverskudd	165340	169512	154189
+ Leid arbeid	62665	66174	68994
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	22107	20894	23077
- Jordbr. andel av kår	2122	2188	2243
= Vederl. arb. og egenkap.	203776	212604	197863
/ Antall årsverk	1,631	1,631	1,631
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	124904	130315	121279
+ Produktivitetsendringer	0	1051	1970
= Vederl. inkl. prod.endr.	124904	131366	123249

11 Melk og storfeslakt >15 årskyr (21,4 årskyr)		landet	171 bruk
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	880678	897718	901308
- Kostnader i alt	649284	660873	674944
= Driftsoverskudd	231394	236845	226364
+ Leid arbeid	101719	107415	111993
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	38866	36734	40572
- Jordbr. andel av kår	3859	3979	4079
= Vederl. arb. og egenkap.	290388	303547	293706
/ Antall årsverk	2,032	2,032	2,032
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	142907	149383	144540
+ Produktivitetsendringer	0	1298	2526
= Vederl. inkl. prod.endr.	142907	150681	147066

12 Melk og storfeslakt 17,8 årskyr Østl. flatbygder		50 bruk	
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	874626	889621	895144
- Kostnader i alt	666664	680673	696203
= Driftsoverskudd	207962	208948	198941
+ Leid arbeid	101548	107235	111804
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	40625	38396	42408
- Jordbr. andel av kår	5814	5995	6145
= Vederl. arb. og egenkap.	263071	271792	262192
/ Antall årsverk	2,071	2,071	2,071
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	127030	131241	126606
+ Produktivitetsendringer	0	1280	2491
= Vederl. inkl. prod.endr.	127030	132521	129097

13 Melk og storfeslakt 13,8 årskyr Østl. andre bygder 68 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	665975	681351	684684
- Kostnader i alt	463759	473498	484428
= Driftsoverskudd	202216	207853	200256
+ Leid arbeid	68224	72045	75115
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	22290	21067	23268
- Jordbr. andel av kår	3123	3220	3301
= Vederl. arb. og egenkap.	245027	255611	248802
/ Antall årsverk	1,841	1,841	1,841
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	133090	138839	135140
+ Produktivitetsendringer	0	1134	2219
= Vederl. inkl. prod.endr.	133090	139973	137359

14 Melk og storfeslakt 22,5 årskyr Jæren 25 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	796255	817467	811706
- Kostnader i alt	553544	563496	576460
= Driftsoverskudd	242711	253971	235246
+ Leid arbeid	92024	97177	101318
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	37534	35475	39181
- Jordbr. andel av kår	5297	5462	5599
= Vederl. arb. og egenkap.	291904	310211	291784
/ Antall årsverk	1,855	1,855	1,855
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	157366	167236	157302
+ Produktivitetsendringer	0	1317	2491
= Vederl. inkl. prod.endr.	157366	168553	159793

15 Melk og storfeslakt 12,9 årskyr Agder/Rogal.a.bygd. 43 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	642438	652570	651215
- Kostnader i alt	498230	505736	517253
= Driftsoverskudd	144208	146834	133962
+ Leid arbeid	76612	80902	84350
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	31631	29896	33019
- Jordbr. andel av kår	1905	1964	2014
= Vederl. arb. og egenkap.	187284	195876	183279
/ Antall årsverk	1,613	1,613	1,613
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	116124	121451	113640
+ Produktivitetsendringer	0	1067	2015
= Vederl. inkl. prod.endr.	116124	122518	115655

16 Melk og storfeslakt 13,1 årskyr Vestlandet 81 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	572877	586704	579024
- Kostnader i alt	405325	412858	421928
= Driftsoverskudd	167552	173846	157096
+ Leid arbeid	63325	66871	69721
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	20307	19193	21198
- Jordbr. andel av kår	2022	2085	2137
= Vederl. arb. og egenkap.	208548	219439	203482
/ Antall årsverk	1,566	1,566	1,566
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	133184	140139	129948
+ Produktivitetsendringer	0	1103	2059
= Vederl. inkl. prod.endr.	133184	141242	132007

17 Melk og storfeslakt 14,1 årskyr Trøndelag flatbygd. 42 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	625799	638295	635749
- Kostnader i alt	434703	442754	452319
= Driftsoverskudd	191096	195541	183430
+ Leid arbeid	66375	70092	73079
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	28972	27383	30243
- Jordbr. andel av kår	2795	2882	2954
= Vederl. arb. og egenkap.	225704	235368	223312
/ Antall årsverk	1,737	1,737	1,737
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	129934	135497	128557
+ Produktivitetsendringer	0	1165	2228
= Vederl. inkl. prod.endr.	129934	136662	130785

18 Melk og storfeslakt 15,2 årskyr Trønd. andre bygder 62 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	674529	691113	694515
- Kostnader i alt	488415	498197	509533
= Driftsoverskudd	186114	192916	184982
+ Leid arbeid	94501	99793	104046
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	23352	22071	24377
- Jordbr. andel av kår	2344	2417	2478
= Vederl. arb. og egenkap.	254919	268221	262173
/ Antall årsverk	1,898	1,898	1,898
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	134300	141308	138121
+ Produktivitetsendringer	0	1145	2248
= Vederl. inkl. prod.endr.	134300	142453	140369

19 Melk og storfeslakt 13,3 årskyr Nord-Norge 73 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	689641	704210	706592
- Kostnader i alt	481602	489767	499663
= Driftsoverskudd	208039	214443	206929
+ Leid arbeid	74161	78314	81651
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	35647	33691	37211
- Jordbr. andel av kår	1387	1430	1466
= Vederl. arb. og egenkap.	245166	257636	249903
/ Antall årsverk	1,795	1,795	1,795
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	136608	143556	139248
+ Produktivitetsendringer	0	1152	2246
= Vederl. inkl. prod.endr.	136608	144708	141494

20 Korn. < 400 dekar korn (222 dekar korn) Østlandet 67 bruk			
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	263630	252999	258155
- Kostnader i alt	193786	199902	206532
= Driftsoverskudd	69844	53097	51623
+ Leid arbeid	7242	7648	7973
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	10858	10262	11335
- Jordbr. andel av kår	2577	2657	2724
= Vederl. arb. og egenkap.	63651	47826	45537
/ Antall årsverk	0,478	0,478	0,478
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	133050	99971	95186
+ Produktivitetsendringer	0	8382	16908
= Vederl. inkl. prod.endr.	133050	108353	112094

21 Korn. > 400 dekar korn (522 dekar korn)	Østlandet 17 bruk		
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	650615	624621	642727
- Kostnader i alt	447721	463870	478259
= Driftsoverskudd	202894	160751	164468
+ Leid arbeid	17336	18307	19087
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	21998	20791	22963
- Jordbr. andel av kår	3090	3186	3266
= Vederl. arb. og egenkap.	195142	155081	157326
/ Antall årsverk	0,891	0,891	0,891
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	219097	174118	176638
+ Produktivitetsendringer	0	13066	27584
= Vederl. inkl. prod.endr.	219097	187184	204222

22 Korn og korn/svin, 250 daa korn	Trøndelag 20 bruk		
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	747049	703121	727174
- Kostnader i alt	558342	562705	568986
= Driftsoverskudd	188707	140416	158188
+ Leid arbeid	37150	39230	40902
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	19661	18582	20524
- Jordbr. andel av kår	1432	1477	1514
= Vederl. arb. og egenkap.	204764	159587	177052
/ Antall årsverk	1,149	1,149	1,149
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	178159	138852	154048
+ Produktivitetsendringer	0	2635	5636
= Vederl. inkl. prod.endr.	178159	141487	159684

23 Sau (de 25 største brukene)166 vinterfôra	Landet 25 bruk		
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	412570	432633	428536
- Kostnader i alt	288831	295627	304064
= Driftsoverskudd	123739	137006	124472
+ Leid arbeid	56721	59897	62450
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	14361	13573	14991
- Jordbr. andel av kår	761	785	804
= Vederl. arb. og egenkap.	165338	182545	171127
/ Antall årsverk	1,482	1,482	1,482
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	111554	123164	115460
+ Produktivitetsendringer	0	641	1260
= Vederl. inkl. prod.endr.	111554	123805	116720

24 Sau. 75 vinterfôra sauer	Vestlandet 19 bruk		
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	194415	202267	187284
- Kostnader i alt	139876	143898	148639
= Driftsoverskudd	54539	58369	38645
+ Leid arbeid	26648	28140	29339
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	4906	4637	5121
- Jordbr. andel av kår	1198	1235	1266
= Vederl. arb. og egenkap.	75083	80637	61597
/ Antall årsverk	0,953	0,953	0,953
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	78780	84608	64630
+ Produktivitetsendringer	0	427	696
= Vederl. inkl. prod.endr.	78780	85035	65326

25 Sau. 106 vinterfôra sauer	Nord-Norge 20 bruk		
	1999	2000	2001
Inntekter i alt	296545	309070	299056
- Kostnader i alt	222496	228301	235092
= Driftsoverskudd	74049	80769	63964
+ Leid arbeid	44791	47299	49315
- Jordbr. andel av gjeldsrenter	11865	11214	12386
- Jordbr. andel av kår	944	973	998
= Vederl. arb. og egenkap.	106031	115881	99895
/ Antall årsverk	1,143	1,143	1,143
= Vederl. arb. og egenk. pr. årsverk	92771	101389	87402
+ Produktivitetsendringer	0	523	935
= Vederl. inkl. prod.endr.	92771	101912	88337

9.2 Sammenligning av resultatene i referansebruks-systemet med resultatene fra normaliserte regnskaper

I dette kapitlet er det foretatt en sammenligning av resultatene i referansebruksberegningene inkludert produktivitetsendringer med resultatene fra totalkalkylens normaliserte regnskaper. Resultatene fra referansebrukene er beregninger utført på bruksnivå, mens totalkalkylens normaliserte regnskaper er et sektorregnskap med aggregerte tall for hele det norske jordbruket fordelt ut på totalt antall årsverk. På en del områder vil det derfor være ulike beregningsprinsipper som er lagt til grunn i de to systemene. Totalkalkylen vil i større grad fange opp strukturelle endringer i jordbruket og utvalget av referansebruk er ikke representativt for totaljordbruket.

Noen flere årsaker til ulik utvikling i vederlaget til arbeid og egenkapital pr årsverk fra 1999 til 2000 og fra 2000 til 2001 mellom de to beregningssystemene er forsøkt forklart nedenfor

Til sammenligningen har en beregnet et grovt gjennomsnitt av vederlaget til arbeid og egenkapital på referansebrukene inkludert de produktivitetsendringer som observeres på enkeltbruksnivå. Dette er gjort ved å ta resultatet fra de første 9 referansebrukene og vekte dem etter antall driftsgranskingsbruk som inngår.

Normaliserte regnskaper og beregnet gjennomsnittlig referansebruksinntekt inkludert produktivitetsendringer viser følgende utvikling mht. resultat og årlig endring i vederlaget til arbeid og egenkapital i kroner pr årsverk.

Tabell 27 Vederlag til arbeid og egenkapital i kroner pr årsverk

	Normaliserte regnskaper		Referansebruksinnt. inkl. prod.endring	
	Kr/årsv	Endring	Kr/årsv	Endring
1999	138900		133600	
2000	153800	14900	133100	- 500
2001	143200	- 10600	129500	- 3600

Tabellen viser at inntektsutviklingen er noe forskjellig i de to beregningssystemene. Sammenlignet med gjennomsnittlig referansebruksinntekt inkludert produktivitetsendringer, finner vi en forskjell på omlag 15400 kroner pr årsverk bedre utvikling i normaliserte regnskaper fra 1999 til 2000. Fra 2000 til 2001 ser man 7000 kroner pr årsverk større nedgang fra 2000 til 2001 i normaliserte regnskaper enn i referansebruksberegningene.

Noen forskjeller som kan bidra til å forklare både ulik utvikling og ulikt nivå vil være:

- Kapitalslitet bygger på prinsippet om historisk kost i driftsgranskingene og prisnivåjustering i normaliserte regnskaper. I utgangspunktet gir dette lavere kapitalslit i driftsgranskingene (og

referansebrukene) enn i normaliserte regnskaper. Et moment i motsatt retning er at avviklingsbruk inngår i normaliserte regnskaper noe som bidrar til at kapitalslitet blir lavere der.

- Alle jordbrukets produksjoner inngår i totalkalkylens normaliserte regnskaper, men en del av disse inngår ikke i referansebrukene. Disse produksjonene kan ha et annet nivå og utvikling for vederlag til arbeid og egenkapital enn øvrige produksjoner.
- Referansebrukene har med enkelte poster som ikke inngår i normaliserte regnskaper slik som jordleie.
- Normaliserte regnskaper har med poster som ikke inngår i referansebrukene. Tidligpensjonsordning bidrar til høyere nivå i normaliserte regnskaper og tilskudd til samdrifter bidrar også til høyere nivå (de to postene forklarer i underkant av 1000 kroner pr årsverk).
- Melkevotefalg er ingen inntektspost i referansebrukene slik den er i normaliserte regnskaper. Økt salg av melkevoter betyr drøyt 7000 kr pr årsverk i nivåforskjell for år 2000. I 1999 er nivåforskjellen på drøyt 4000 kr pr årsverk høyere inntekt i normaliserte regnskaper enn på referansebrukene.